

# ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

## KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

### Hivatalos értesítés.

A nagyméltóságú földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi ministerium i. 18.712 sz. alatt kelt magas intézkedésével megengedte, hogy három darab fiatal mezőbegyési tenyészbika a Tordán tartandó vándorgyűlésen elárvereztessék.

Az árverés napjául és órájául 1875. évi szeptember hó 30-dika délután 4 óra, helyéül pedig a tordai megyeház udvara tüzetik ki.

Az árverezni kívánó t. községek és magánosoknak ezennel szives figyelmükbe ajánltatik, miszerint kellő igazolás és biztosítás mellett a vételösszeg három egyenlő részlethen is fizethető, mégpedig az első részlet leverés után azonnal, a második 1875. december hó 31-én, a harmadik végre 1876. december hó 31-én.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1875. szeptember hó 6-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor, s. k.  
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos, s. k.  
egyleti titkár.

### Válasz az „Erdélyi gazda“ 37-ik számában az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányához intézett „egy kérdés és néhány szóra.“

Az „Erdélyi gazda“ idej 37. számában Bod Károly úr több sajo- és északi szamosvidéki birtokos nevében egy kérdést és néhány szót intéz az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányához és ezekre nyílt választ óhajt.

Midőn az igazgató választmány ezennel a nyilvánult óhajnak tőle telhetőleg megfelelni siet, mindenekelőtt kedves kötelességet teljesítve a t. felszólaló úrnak és t. megbízóinak őszinte köszönetet mond azon megtisztelő bizalomért, mellyel közvetlenül hozzája fordulni sziveskedtek és ez által neki újból is alkalmat nyújtottak, hogy a birtokrendezés véghetetlenül fontos, mondhatnók lét- és életkérdésében szavát ismételten felelhesse! Mert bár mennyire törekedjék is a választmány hivatászerű kötelességét betöltelni; a központi elhelyezésnél fogva megtörténhetnék, hogy egy vagy más intézkedés, mely a vidék gazdatársaira elviselhetlenül nehezedik — a székhely figyelmét kikerüli, mert hatását közvetlenül nem érezi.

Azért a vidék t. gazdatársai nem csak jogukkal élnek, de kötelességet is teljesítenek, ha viszonyaik leplezetlen feltárásával egyletünknek azon kedvező alkalmat nyújtják, hogy, mint a gazdasági

értelmiség hivatott szószólója, teljes tájékozottsággal védhesse a reája bizott fontos érdekeket! . . .

A mi a jelenleg szóban forgó birtokrendezési kérdést illeti, egyletünk évek óta, mióta szava némi súllyal bír, ezen ügygyel behatóan foglalkozott és a magas kormány figyelmét többször megújított felterjesztéseivel, valamint a nyilvánosság színe előtt czikkek, értekezések, előadásokkal lekötni igyekezett, legújabbán pedig egy törvényjavaslat szerkesztésével a kérdés gyakorlati megoldásához közvetlenül is járulni kívánt.

A nmltsgu földmívelési ministerium évente jelentést vár az egylet választmányától, melyben az egyleti terület gazdasági viszonyainak hű rajzát kívánja látni — ezen évente megújuló alkalommal kötelességünk volt a birtokrendezés siralmas állapotát ismételtén, bár röviden, vázolni s a ministerium kegyes közbenjárását kérni!

Midőn 1871-ben az erdélyi gazdák vándorgyűlésén ország részünk gazdasági értelmiségének egy nagy részével először nyílt alkalmunk találkozni, óhajainkról, bajainkról együttesen értekezni — akkor az értekezések egyik gyöngyét Lészay Lajos felolvasása képezte: „A tagosításról.“

Midőn az 1872-ik évi május 6-iki igazságügy-ministeri útasítás czime alatt ismeretes szörnyszülött létre jött, mondhatni általános volt a rosszalás, mellyel ezen szerencsétlen rendelet fogadtatott és az 1873. évről a cholera járvány miatt elhalasztott, de 1874-ben october 1-étől—4-éig megtartott dévai vándorgyűlés volt az, mely e tekintetben nyíltan síkra szállt. Ugyanis megyei erdész László Ignác „Hunyadmegye erdőségei“-ről értekezvén, az erdőknek a végpusztulástól való megmentését első sorban a birtokviszony tisztázásától tételezte fel. Vándorgyűlés az értekezést nagy tetszéssel fogadván, Pávai Vajna Elek indítványozá, hogy e tárgyban külön felterjesztés intéztessék az országgyűlés és magas kormányhoz, mely a tagosítás nagy horderejű ügyére is kiterjedvén, a tagosítási eljárás, valamint a közhelyek szabályozásának megkönnyítését, különösen pedig az 1872-iki május 6-áról kelt igazságügy-ministeri útasítás módosítását, illetőleg hatályon kívül helyezését czélozza. A vándorgyűlés az indítványt magáévá tévén, alapszabályai értelmében a további eljárást gazdasági

egyletünkre bizta, mely számos bizottsági és r. k. választmányi ülésen a Pávai Vajna Elek úr által nagy szakavatottsággal szerkesztett törvényjavaslatot letárgyalta s még 1875. január hóban az országos képviselőházhoz beterjesztette. Az országgyűlés végszakában indult meg az erdélyrészi képviselő urak között azon üdvös mozgalom, mely őket közös értekezletekre buzdította, ők is a birtokrendezési ügygyel foglalkozva, ez érdekekben egy emlékiratot nyújtottak át a m. kir. igazságügy-ministeriumnak. A rohamosan megváltozott pártállás, az akkori kormány lelépése, meggátolta az óhajtott letárgyalást, de azért, mint tudjuk, az ügy nem ment feledésbe! A legfőbb törvényszék egy jeles bírāja neveztetett ki törvényjavaslatunk referenséül s alapos reményünk van, hogy már legközelebb várható a sikeres megoldás.

Azonkívül a föld felszabadítása érdekében a nyomasztó ugarkényszer és ugarlegelő ellenében a nmlgu összministeriumhoz 1874 december 21-iki kelettel indokolt kérvényt intézett választmányunk, melyre azonban még feleletet nem nyert, intézkedést még nem tapasztalt!

A jelen országgyűlési szak kezdetén újból megindulván erdélyi képviselőink magánértekezletei, épen egyletünk buzgó alelnöke, Tisza László volt az, ki a birtokrendezés ügyét szóba hozta s azt fentebb hivatolt törvényjavaslatunk alapján megoldásra segíteni kívánja.

Azonkívül, midőn egy látszólag távolabb álló ügyben: a szomszédos keleti tartományokból s kóródzó állatok behozatalának eltiltása — az állategészségügy országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében folyamodtunk az országos képviselőházhoz: ekkor is megragadtuk az alkalmat, hogy a birtok rendezése, a föld felszabadítása ügyében erélyesen felszólaljunk!

Ime ennyiből áll azon munkásság, melyet az erdélyi gazdasági egylet igazgató-választmánya e téren kifejtett, és ha látható siker nem koronázta az önzetlen fáradozást — ennek okait illetőleg a t. felszólaló úr és megbízói, mint becses soraikból látszik, teljesen tájékozva vannak, úgy hogy részünkről feleslegessé válik minden további felvilágosítás.

Miután a fentebbiekben, önigazolásunk érde-

kében, működésünk ezen egy ágáról megemlékezni kénytelenek voltunk — áttérhetünk a többször említett „egy kérdés és néhány szó“ pontonkénti tárgyalására.

Az idézett 1875. VII. t. cz. 7. §-a „A földadó a földbirtokot terheli és annak tényleges birtokosa által fizetendő“ — eltekintve a t. felszólaló úr meggyőző érvelésétől, minden eddig fennálló jogi elv szerint csakis úgy értelmezhető, hogy a föld használatát élvező egyén vagy testület, akár minő jogcímen jutott vagy van a talaj tényleges birtokában, arról az adót fizetni tartozik! A törvény ezen rendelkezése tehát nemcsak a kurialistákat kötelezi az adó viselésére, hanem p. o. a haszonbérlet is, ki szintén a bérbe yett földeknek a bérlet ideje alatt tényleges birtokosa! Hogy a szolgálmányok, melyeket a kurialisták tesznek, arányban állanak-e az általuk élvezett javadalmakkal? a kérdés eldöntése, a fizetési kötelezettség megállapítása után természetesen már tekintetbe sem jöhet. Az igazgató választmány mindezeknél fogva azon meggyőződésben van, hogy a kurialisták által birt. földek után úgy a jövedelem bevallása, valamint az adó fizetése ugyancsak a kuriálistákat illeti. Hogy azonban választmány a t. felszólaló úr és t. megbizóinak teljes megnyugvást szerezhessen: az egész ügyet a szerinte legilletékesebb forumhoz a n. t. erdélyrészi képviselő urak magán. értekezletéhez tette át és annak beható tárgyalását kérve, attól várja fentnyilvánított nézetének helybenhagyását.

Szükségesnek láttuk e magánértekezlet hathatós közreműködését főkép a második kérdést illetőleg kikérni, mely tagadhatlanul kényesebb. Azon erdők jövedelmének bevallásánál, melyek urbéres község által állítólag jogtalanul bitoroltatnak, melyeknél tehát a tulajdonjogi kérdés még eldöntve nincs — szintén csak a 7. §. szerint lehet eljárni, vagyis bevallás és adófizetés ez esetben is a tényleges birtokost fogja illetni. Hogy ki jelentkezik birtokosul vagy tulajdonosul, az tekintetbe nem jön, azt a végrehajtó közeg vizsgálni nem tartozik, — de jogorvoslatot látunk a törvény azon intézkedésében, mely különben magától értetődik, hogy a jelentkezés, a bevallás, semmiféle jogcímet nem ad! Feltéve tehát, hogy az illető község a szóban forgó erdőkre nézve tulajdonosul jelentkezik, e cse-

lekedetéből csak az következik, hogy az erdőnek adóját fizetni tartozik, a nélkül, hogy ennek következtében bár egy falevél feletti rendelkezésre is jogot nyerne! A t. birtokos urak e tekintetben tehát azzal vigasztalódhatnak, hogy jogaikból nem kockáztatnak semmit — de ezen, mondhatjuk nemleges eredmény őket természetesen nem elégítheti ki, mert épen a birtokrendezés, a tulajdoni jog kérdésének eldöntése az, mit a t. birtokos urak évtizedek óta epedve várnak! Ezen ügy megoldásának siettetésére n. t. országgyűlési képviselőink tehetnek legtöbbet és választmány egy perczig sem kételkedik azon, hogy felkérésünknek minél előbb kedvező eredménye is leend!

A mit a t. felszólaló ur t. megbizói nevében a tagosítási s hasonló perekről mond, arra nézve válaszul a dévai vándorgyűlés határozata nyomán készült birtokrendezési törvényjavaslatunkra hivatkozunk, melyet az „Erdélyi Gazda“ a jelen év elején egész terjedelmében közölt. Ezen törvényjavaslatnak 4. és 5. §§-ei a perek megindításáról intézkednek, illetőleg azokat siettetik, a 21. §. a szokásos huzavonának kívánja elejét venni, a 29. §.-ben a működő mérnök van szoros határidőhöz kötve, a 33. §. szerint a birtokrendezési s hasonló perek soron kívül látandók el, a 43. §. a perköltségek viselését szabályozza — mind meg annyi intézkedés, mely az eljárás siettetését, a költség kimelését czélozza. Hogy minő összhangzás létezik a t. felszólaló ur és választmányunk nézetei között, arra nézve elégségesnek tartjuk a törvényjavaslat indokolásának vég-szavait szó szerint idézni:

„A költségek apasztása igazolását kell hogy találja, az erdélyi részekbeni középirtokosságnak rendszeresen eszközölt, 1848. óta semmivel nem könnyített szegény állapotában, mely már-már megbuktatta, és különösen indokolt az által, hogy az állam, hogy a kincstár, hogy a kormány megerősödésével, a birodalmat fenntartó nemzet mulhatlanul lenni kellett előhaladásával és vagyonosodási érdekével szemben az alperesek mindent elkövetnek azon tekintetben, hogy a birtokszabályozási, valamint a királyi minden egyes perek évtizedekre huczoltasának és épen ez által a felperesek és nemes birtokosok elkoldusodjanak, a költségek ki ne birják és a közérdekkel szemben, az állam érdekében foly-

tatott perekkel felhagyjanak, legalább azok heverjenek.“

„E nemtelen igyekezet nem hogy ostoroztatnék az eddigi eljárással, de sőt inkább jutalmaztatik, a mennyiben az alperesek, a mellett, hogy a birtokost, az állam érdekében munkálót és költekedőt koldusbotra juttatják, a tiz és husz évekre is halasztható mindennemű birtok szabályozás és egyes perek folyama alatt ingyen, szabadon és büntetlenül használják, bitorolják és legtöbb esetekben pusztítják is a szabályozás alá vett határokat, erdőket stb. — és az egyes perekben, a midőn végrehajtásra kerül, a birtokosnak nemcsak minden költsége és idővesztése behajthatatlanná válik; hanem a konok perlekedő 20—25 évig ingyen használá a pertárgyát; minden vagyonát elpusztította, eldugta s nincs rajta mit exequálni!“

„Ezen elszegényítési rendszer magyar államkormányának, a honi törvényeket és a magán tulajdont biztosító rendszabályokat ismerni kellető képviselő testületnek elve nem lehet.“ —

Végül pedig legyen meggyőződve ugy a t. felszólaló és a t. megbízók, valamint az egész t. gazdaközönség is, hogy az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya közhasznú törekvéseiben soha lankadni nem fog, ha a t. érdektársak megtisztelő bizalmukat, becses támogatásukat tőle a jövőben is megvonni nem fogják!

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvártt, 1875. szeptember 6-án tartott ülésének megbizásából

**Gamauf Vilmos,**  
egyleti titkár.

## A. kérődzők behozatalának eltiltása érdekében.

Tisztelt olvasóink előtt bizonyára még emlékezetes lesz azon kérvény, melyet az erdélyi gazd. egyesület idei martius 1-én tartott üléséből a szomszédos keleti tartományokból a kérődző állatok behozatalának eltiltása, az állategészségügy országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében az országos képviselőházhoz benyújtott. Ezen kérvény számos bel- és külföldi egyesületnek, lapnak sat. megküldetvén, már többször volt alkalmunk a nyilatkozó véleményeket röviden jelezni. Ujabban két kimerítőbb nyilatkozattal állván szemben, a medgyesi gazd. fiókegyület és a galicziai cs. kir. gazd. egy-

letével, érdekesnek találjuk jelenleg az elől említett, később a tartományi testület véleményét lapunk hasábjain közölni.

Kérvényünket a medgyesi egyesület általában következőleg jellemzi: „ezen alapos és tárgyilagos értekezést az I-től az V-ik pontig előadott indítványoknál fogva mielőbbi siker reményében örömmel üdvözöljük, miután a kérvény azonban egyidejűleg közös érdekeinket is képviseli, annak meghallgatása esetén egyszersmint a mi jóllétünk is előmozdítatik: igérjük, hogy ezen ügyet minden irányban melegen felkarolni s az indítványtevőt szükség esetén erőnktől telhetőleg támogatni fogjuk.

„Tekintetbe véve azon körülményt, hogy a marhavész határainkon belül még eddig eredetileg sohasem fejlődött ki, hanem mindig a szomszédos Moldva s Oláhország, valamint az avval határos Törökországból behurczolva lépett fel nálunk, — hogy az állattenyésztési régebb és újabb intézmények gyakorlatilag soha kellő érvényre nem emelkedtek, — hogy szürke marhánk beviteli tilalmát Némethon, Anglia, Olaszország és a Schweiz valószínűleg csak akkor fogja megszüntetni, ha mi a Dunafejedelemségekkel szemben hasonló tilalmi eljárást léptetünk életbe, tekintve, hogy szoros határzár mellett a marhavész felette bajosan vagy éppen nem hatolhatna be Erdélybe, tekintve végre, hogy ezen intézkedés létesítésével az állattenyésztés felvirágzásának első biztosítékát nyerné a tenyésztő, mindezeknek tekintbevételével az egyesület a kérvény első pontját egész terjedelmében egyetlen egy nézet módosításával elfogadja.“

„Az I. pontban t. i. az áll: „az állatgyógyintézetek száma szaporitassék,“ meggyőződésünk szerint a szaporitást szükségesnek nem tartjuk, hanem azt hisszük, hogy a budapesti állatgyógyintézet meg tudna felelni a jelen igényeknek, ha legalább is a bécsi állatgyógyintézettel párhuzamba állíthatnák, — a midőn természetesen a felveendő hallgatók jobb előképzettsége s a tanfolyam huzamosabb időtartama is követeltetnék. Ez által, mint a kérvény találóan megjegyzi, az állategészségügyi szolgálat és a rokon teendők nemcsak előmozdítatnának, hanem a Magyarország és Erdélyben gyakorló kétféle (t. i. Bécsben és Budapesten képzett) állatorvosok egyenjogosítása is valódi indokára találna s az állatorvosi állás tekintélyének emeléséhez a közönség szemében nevezetesen járulna!“

„Az állatgyógyintézetek szaporítása mellett azért sem nyilatkozhatik egyesületünk, mert eltekintve azon ropant költségtől, melyet a szakszerűen berendezett ilyen intézet igényel, szakembereknek alapos kiképzése más városokban alig volna lehetséges. Hogy az állatgyógyászatban valaki alaposan, tudományosan kiképeztessek, ahhoz gyakorlattal összekötött elmélet szükséges; mert elmélet, melyet maga a praxis vagy a gyakorlati oktatás ugyanazon időben nem követ, elégtelen, haszontalan tanulmány leendő. Az illető tananyagot mindig az állatkórodával kapcsolatosan kell tárgyalni.

„Mint tudva van, a budapesti állatgyógyintézet felette csekély, említésre alig méltó kórodai betegállomány-nyal bir, holott épen Budapest az, mely hazánk várossai között legnagyobb mérvben bir munkás- és luxus állatokkal! Vajjon miképen lehetne a gyakorlati oktatásról gondoskodni, ha a kisebb állat-állományval rendelkező kisebb városokban p. o. Aradon, Temesvárt, Nagy-Váradon vagy Kolozsvárt alapíttatnék egy második állatgyógyintézet?”

„Egyletünk ajánlatosabbnak tartaná, hogy a hallgatóknak a kérvényben is követelt magasabb előképzettségük és meghosszabbított tanfolyamukon kívül a budapesti szakiskolával még egy gazdasági kísérleti állomás, oltási intézet, valamint tejgazdaság alakjában kisebb mérvű marhatartás is kötéssék össze a célból, hogy az állatorvos képesítve legyen a mezei gazdaságban is, melynek az állattenyésztés egyik fontos ága, némi áttekintést nyerni, mert gazdasági ismeretekre az állatorvosnak okvetetlenül szüksége van, miután ezek az állatgyógyászati elvekkel benső kapcsolatban állanak s nekik egyáltalában a tudomány mai állása mellett a mivel állatorvosnál hiányozniok nem szabad.”

„Hogy az állatgyógytan több hallgatóra tarthasson számot, azt megfelelő állami ösztöndíj rendszeresítésével érhetné el a kormány, legalább is azon időpontig, míg az állatorvosokban mutatkozó érezhető hiány fedezetre nem találna.”

„A hallgatók gyakorlati oktatásának szélesbbitését illetőleg nagyobb betegállományra volna szükség, mely a beteg állatoknak a kórodába csekély díjért vagy díjtalanul történő felvétele által volna elérhető, ily intézmény az országos kórházak berendezésével lenne körülbelől azonos.”

„Hogy az állategészségügy vezetése a földmivelési

ministerium alá tartozzék, az ellen egyletünknek kifogása nincs, hogy ezen vezetés azonban kizárólag a budapesti állatgyógyintézet tanári kara és a ministerium kebelében levő állategészségügyi osztály főnöke által, ki többnyire szintén az említett intézetnek tanára — eszközöltessék, azt igazolhatónak nem tartjuk. Igaz ugyan, hogy az országból kevés szakembert állíthatnánk a tanári karral szemben, ki azt szakképzettségben elérné, de más részt meg kell említeni, hogy a tanári kar csak egy központot alkot magának, a hol egyszersmind működik is, míg a haza területére szóló állategészség-rendőri intézkedések elrendelésénél nemzet- és mezőgazdasági érdekek is közbeszólhatnak és azokat némi részben módosíthatják. Ily viszonyok felismerésére azonban csak azon egyének vannak első sorban hivatva, kik a nép körében élve, annak állapotát ismerik és átérezik.”

„Egyletünk ennél fogva ajánlatosabbnak tartaná, ha ezen állategészségügyi tanácsba az ország egész területéről vidéki állatorvosok és gazdák is meghivatnának.”

„Talán az újabb időben elrendelt marhalevél szabályzat is kevesebb nehézkességgel birna, a nélkül, hogy a bélyegjövédelmet csökkentené, ha ilyen kombinált bizottság működött volna közre.” —

Eddig tart a medgyesi gazd. főkegyelet véleménye, mely mint látjuk, csakis két — magában véve lényegtelen — kifogást tartalmaz: nem helyesli az állatgyógyintézetek kért szaporítását, valamint az állategészségügyi tanács szerinte egyoldalú szervezését. Azt hisszük, hogy e két pontot az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya is aláírná, kivált akkor, ha ez által öt pontba foglalt életbe vágó indítványainak megtestesítését biztosítva látná! A fent ismertetett vélemény szerzője, mint halljuk, medgyesi állatorvos Reischig ur.

## T A R S A L G Ó.

### A keszthelyi m. kir. vinczellér és kertésziskola tantervezete.

Alább közöljük a tervezetet, melyet a földmivelési ministerium helyben hagyott. Mint t. olvasóink előtt ismeretes, ezen intézet a volt földmivelési iskola helyébe állíttatott fel.

A földmivelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium, különös tekintettel Zalavármegye s a Dunántuli vidék szőlőmiveléssel, borászattal és gyümölcsfatermesztéssel foglalkozó lakóira, Keszthelyen egy vinczellér és kertész-iskolát állít fel, mely az ugyanott létező m. kir. gazdasági tanintézettel szerves kapcsolatban, hivatva leendő úgy a szőlőbirtokosok, mint a borászat és gyümölcsfatermesztéssel foglalkozni hivatott más egyéneknek alkalmat nyújtani arra, hogy magokat az okszerű szőlőmivelés és borászatban, továbbá a kertészet és gyümölcsfatermesztésben kiképezhessék.

#### I. Az iskola célja.

Az elemi iskolákat jó sikerrel végzett növendékeknek az okszerű szőlőmivelés és borkezelésben, a kertészet minden ágában, különösen pedig a gyümölcsfatermesztés- és konyhakertészetben, nem különben a mezőgazdaság alapelveiben is, elméleti tanítást s ezzel kapcsolatban gyakorlati beavatást nyújtani, és ez uton értelmes vinczelléreket és pinczekezelőket s egyszersmind szakképzett gyümölcsfatermesztőket nevelni.

#### II. A tanfolyam tartama.

A tanfolyam három évre terjed.

Minden év téli és nyári félévre oszlik, a téli félév inkább elméleti oktatásra, a nyári félév ellenben főleg gyakorlati munkálkodásra fordítatik.

A tanév október hó elején kezdődik s július hó végén befejeztetik, de a gyakorlati munkálkodás augusztus és szeptember hónapban is folytatattatik.

### III. Fölvételi feltételek.

Az iskola kötelékébe lépő rendes tanulóktól kívántatik:

1. legalább betöltött 15 éves, legfeljebb 22 éves életkor;
2. egészséges testalkat, mely az ifjut kitartó munkára képesíti.
3. magyar nyelven való írás, olvasás s a számtanból a 4 alapműveletekben (összeadás, kivonás, szorzás és osztásban) kellő jártasság, mely ismeretek kielégítő iskolai bizonyítvány hiányában fölvételi vizsgán beigazolandók;
4. illetőségi helyének előjárásától hozott bizonyítvány, jó erkölcsi magaviseletéről;
5. megkívántatik a szülék vagy gyámnak beleegyezése és írásbeli nyilatkozata is, hogy a növendék három év alatt elkerülhetlenül az iskolát el nem hagyja;
6. a magát fölvétetni óhajtó személyesen avagy levélben is jelenkezhetik fölvétele iránt a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságánál szeptember hó első felében.

A felvételi vagy visszautasítási válasz kellő időben megküldetik.

Félév közben fölvétel nem történik.

7. Az intézetbe lépő tartozik október hó 1-én Keszthelyen megjelenni.

A tanulók közös lakás és ételmezésben részesülvén, a helyek száma meg van szorítva és mind a három tanévre összesen 30-ra van kiszabva.

Évenként rendszerint 10 új tanuló vétetik fel.

(Vége köv.)

### E G Y V E L E G.

\* A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet értesítője (2-ik szám) az 187<sup>4</sup>/<sub>5</sub>-ik tanév végével megjelent a következő tartalommal: Szervezeti szabályok, rend- és fegyelmi szabályok, az előadások tartalma, tanári testület, növendékek névsora, könyvtár és olvasó terem, gazdaság, faiskola, gyümölcsösök, konyhakert és fűvészkert, szőlő, méhtelep, kísérleti tér, járó kóroda, pályázati kérdések, kirándulások, segély-egylet, tüzoltó-egylet. Az érdekesebb részleteket e lap t. olvasóival alkalmilag közölni fogjuk.

\* A kolos-monostori intézet látogatottsága a közel múlt három tanévben a következő volt: 187<sup>2</sup>/<sub>3</sub>-ban első éves 30, másodéves 25, harmad éves 24, összesen 79 növendék; 187<sup>3</sup>/<sub>4</sub>-ben első éves 30, másodéves 25, harmadéves 18, összesen 73 növendék; végre az 187<sup>4</sup>/<sub>5</sub> tanévben első éves 25, másodéves 22, harmadéves 20, összesen 67 növendék. Az intézet első tanévében (186<sup>3</sup>/<sub>70</sub>) volt összesen 40, a másodikban (187<sup>1</sup>/<sub>10</sub>) 48, a harmadikban 73 növendék. Bár az ingadozás nagy, nem mondható, mégis fájlalni lehet, hogy évről-évre apadást látunk és hogy épen azon osztály, melynek érdekében az intézet emeltetett, csak alig akarja azt igénybe venni.

\* É r t e s í t é s. A kolozsvári távirtda főkraktárban tetemes mennyiségű 3 millimeter vastagsága ócska vas huzal lévén eladó (mázsája a nmlgo kereskedelmi miniszterium által meghatározott 5 fnt 50 krért) van szerencsém tiszteletteljesen felhívni a t. gazdatársakat, hogy ha e mennyiségből szőlőmivelési és kertészeti célokra vásárolni szándékoznának ebbeli kívánatukat a szükségeltető mennyiség felemlítésével mielőbb velem tudatni sziveskedjenek, hogy a t. távirtdai igazgatóságot ezen szükséglet fo-

dezése iránt felkérhessem. Kolozsvártt, 1875. szeptember hó 16-án. **Gamauf Vilmos**, gazd. egyleti titkár.

\* Az erdélyi gazdák f. évi szeptember hó 29-én kezdve october 3-áig bezárólag Tordán tartandó 4-ik vándorgyűlésének intéző bizottsága következő intézkedéseit kívánja a gazdaközönség tudomására hozni: 1. A jelentkező tagok elszállásolásáról gondoskodva van. Mindazáltal megújítandónak véli hízottság azon figyelmeztetést, miszerint résztvevő gazdatársaink folyó szeptember hó 20—25-ikéig, igazoló jegyeiket, melyeknek bemutatása után az első erdélyi s a keleti vasúton némi kedvezményekben fognak részesíttetni, egyleti pénztárnok Szentpéteri Antal urtól kiváltani sziveskedjenek. Ezen jegyek a helyi tárlatok látogatásánál szabad jegynek tekintetnek. 2. Mind a termény, mind az állattárlatok részére czélszerű helyiségek választattak. A tárgyak átvételére egy rendező bizottság neveztetett ki, mely gondoskodni fog, hogy a gyéresi utolsó vasútállomásról azok Tordára hiba nélkül beszállíttassanak. A tárlati tárgyak csomagai a rendező bizottság elnökéhez Wolff Gábor úrhoz lesznek czimzendők. Szarvasmarha, juh, sertés szintén nála lesz bejelentendő, a tárlati tárgyak beküldetésének lefolyó határnapja szept. hó 26-ika, az állatoké szept. 30-án reggeli 8 óra. — Együttal tudomására kívánjuk hozni gazdatársainknak, mikép a k.-monostori tanintézet igazgatója eltávolításával az egyik közgazdasági értekezést tanár Sági László fogja megtartani. Tordán, 1875. szept. 5. az intéző bizottságból. — Nekünk csak azon szerény megjegyzésünk van a 2. pontra nézve, hogy a t. intéző bizottságnak f. évi június 6-áról kiadott részletes hivatalos értesítésében a tárlati tárgyak beküldésére nézve ez áll „legkésőbb szeptember 29-én déli 12 órára beküldendők“, e szerint három nap különbség mutatkozik, melyet kivált a gyárosok, a kik, mint halljuk nagyobb mérvben fognak a tárlaton megjelenni, alig fognak ma már tekintetbe vehetni.

\* Vidéki tárlatok. A Kecskemét-vidéki gazdasági egylet Kecskeméten f. évi szeptember hó 25, 26. és 27. napjain gazdasági termény, gyümölcs, bor, kerti vetemények, gyümölcsészeti- kertészeti eszközök és gazdasszonyi készítményekből kiállítás rendez, a bejelentési határidő szeptember hó 23-ig tart, ugyanaddig a beküldés is. Minden tárgy a terménytárlat rendező bizottságának Kecskemétre küldendő be. A külső-szolnokmegyei gazdasági egylet f. évi october hó 10-én Törökszentmiklóson termény- és gyümölcs kiállítás rendez, kiállító csak azon megye lakósa lehet. A székelyföldi leány árvaház és nevelőintézet első gazdasszonyi- és házi iparkiallítását f. évi october hó 3-án tartja Maros-Vásárhely. A kiállítás tárgyai hét szakosztályra oszlanak, a kiállítás célja egyfelől az ismeretterjesztésre, másfelől a czélszerű beszerzésekre alkalmat szolgáltatni.

**Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.**

### Hirdetések.


**Gyümölcs csemetéket,  
erdei fákat, gumós növényeket,**

**Gyökeres szőlővesszőket,**

(19) **legjobb és hiteles minőségben (9—12.)**  
ajánl

**a zámí jószágigazgatóság.**

(Zám, Hunyadmegye, posta- és vasut-állomás.)

 Kívánatra részletes árjegyzék magyar vagy német nyelven bérmentve nyerhető.

# ERDÉLYI PEZSGŐ

a legjobb francia rendszer szerint  
gyártva:

Fehér és rózsza pezsgő pal.-ját 1 ft 50—1 ft 80 kron  
Kitünő riesling pezsgő „ 2 ft —2 ft 30 kron  
(29) ajánl. (1—6)

Mehrer és társa pezsgőgyára.  
Kolozsvártt, báró Radák-ház.

Eladóknak nagyobb megrendeléseknél meg-  
felelő árkedvezménytel szolgálunk.

# LÓVÁSAR.

(28)

(2—3)

A kolozsvári cs. k. **remonta-  
sorozó bizottság** közhirrre teszi,  
hogy mintegy **80 drb remontára** szük-  
sége lévén, azokat jóságuk és nagysá-  
gukhoz képest **200 frttól 350 frtig** kész-  
pénzben fizeti. A sorozás szeptember  
21-én kezdődik.

**Alexandrowicz,**  
elnök, cs. k. őrnagy

Vetni való Victoria buza leg-  
szébb minőségben kapható

**Tauffer Ferencznél**

**Kolozsvártt,**

minták bérmentve szolgáltató-  
nak ki.

(38—62)

(1)

## JANKÓ VINCZE

### CÉPGYÁRA KOLOZSVÁRTT.

A múlt évi hivatalos statisztikai adatok szerint Er-  
délyben **18106 eke** állott a földmivelés szolgálatára,  
melyek között csak **3967 vas eke** találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-  
ekék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a fackék, s  
azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaság fejlődési  
fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t.  
cz. gazdaközönséget ezen körülményre megajítva figyel-  
meztetni s egyúttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez  
idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

### Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani  
alakjukban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első  
számu legnagyobb, az ötödik számu legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25  
frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyü eketaligáé  
14 frt, fatengelyü taligáé 12 frt. Levél által tett megren-  
deléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Répvágók, szecskavágók, morzsolók, rosták,  
borsajtók, porfejtő szivattyuk gyáramban mindenkör  
kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel  
ajánlkozom.

Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel

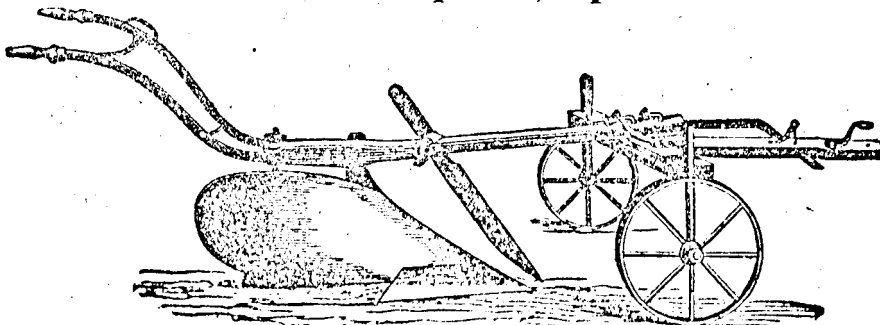
**JANKÓ VINCZE**  
gépgyár tulajdonos

(15)

(19—26)

## Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.



Ajánlja általános elismerésben  
részesült kitünő

### Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-  
törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen  
küldve, megrendeléseket pontosan tel-  
jesít

**Gubicz László.**

(7)

(18—26)

# VICTORIA biztosító társaság Kolozsvárt

(alapított 1865-ben).

A vagyommérleg- és forgalmi kimutatás kivonata: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3.376,862 f. 82 kr. o. é.
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.
Kifizetett károk kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	5.355,856 f. 42 kr. o. é.
Kifizetett károk 1874. évben	1.324,799 f. 85 kr. o. é.
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyereség kezdettől	
1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Biztosítéki alap:	
Alaptőke (ebből 1 millió forint teljesen befizetve)	2.000,000 ft. — kr. o. é.
Tartalék alapok az összes biztosítási ágakban	1.369,989 ft. 32 kr. o. é.
Évi tiszta díj bevétel	1.500.000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.

## FELHÍVÁS

takarmány- és gabonaművek tűzkár ellen biztosítására.

Az aratás és széna csinálás befejeztével, van szerencsénk jelenteni, hogy a VICTORIA akár központon, akár a vidéken megbízott fő- és alügynökei közvetítésével biztosítást nyújt minden mezei termény tűz által elkarosulása ellen.

A biztosítás egyaránt elfogadtatik a helységekben vagy azokon kívül, asztagokban, boglyákban vagy berakva az épületekbe, fedél alatt, sőt már hordás alatt kereszteltekben és kalangyákban.

Elcséplés után a biztosítás a szemre kiterjed a hova rakodás előre tudatása feltétele mellett.

A folyó időnyre különös kedvezmények állapítottak meg, melyek az illető ügynökségeknél megtudhatók.

Cséplőgépek, ha egy helyről masra vándorolnak is, szintén biztosíthatók

Díjtételekkel és tájékozással, biztosítási példákkal az ügynökségek szolgálnak.

Ezeken kívül biztosítás alá vétetnek mindenféle gazdasági eszközök, marha állomány, gazdasági és laképületek, minden ingóságok, kereskedelmi- és iparcikkiek.

Társas, — árva — és egyházi épületeknél különös kedvezmények nyújthatnak.

Végre életbiztosítások kötetnek minden szokásban levő módzatokkal.

A VICTORIA biztosító társaság 10 éves működése alatt kötelezettségének mindig híven és pontosan megfelelően, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

(4) (19—26)

VICTORIA bizt. társaság igazgatósága.

## Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
<b>ára krajczárokbán</b>										
Kolozsvár	szept. 16	422—430	230—240	200—210	110—120	220—230	170	80	—	—
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	szept. 2	290—316	112—140	180—214	—	—	160—180	30—60	1000	20
Károly-Fehérvár	szept. 11	353—363	278—288	203—213	162—172	—	116—126	70—80	900	90
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Beaztercze	szept. 7	360—420	290	250	160	—	180—250	100—190	650	14
Nagy-Enyed	szept. 9	315—350	250—288	188—225	175—188	—	230—240	30—40	800	20
Szamosujvár	szept. 6	300—380	240—280	200—220	130—140	—	150	50	1200—1400	15
Déas	szept. 7	380—400	320—340	180—200	130—140	—	210—220	50—80	800	18
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

### Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

1/16 lap	széri hirdetéskor											
	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyiszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldött mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösével nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-báz) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítatnak.

### TARTALOM:

Hivatalos értesítés. — Válasz az „Erdélyi gazda” 37-ik számában az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányához intézett „egy kérdés és néhány szóra”. — A kérődzök behozatalának eltöltése érdekében. — Társalgó. — A keszthelyi magyar királyi vinczellér- és kertész iskola tantervezete. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.